

ΓΙΟΧΑΝ ΜΟΣΤ: «Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ»

BY RABIDPROLETARIANS · PUBLISHED MARCH 11, 2014 · UPDATED DECEMBER 14, 2016



Τα πρώτα χρόνια

Ο Γιόχαν Μόστ (MOST, Johann Joseph) γεννήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 1846, στο Άουσμπουργκ της Γερμανίας. Τα παιδικά του χρόνια περιγράφονται, ακόμη κι απ' τον ίδιο, ως δυσάρεστα. Έχασε τη μητέρα του πολύ μικρός και αναγκάστηκε να ζήσει με τον πατέρα και τη μητριά του, η οποία δεν τον συμπαθούσε. Στα παιδικά του χρόνια ανέπτυξε μια ασθένεια η οποία παραμόρφωσε το πρόσωπό του σε μεγάλο βαθμό. Γι' αυτό το λόγο πολλοί απ' τους συμμαθητές του τον κορόιδευαν. Αντιπάλεψε αυτές τις αντιξοότητες αφοσιωμένος στο διάβασμα. Αυτές οι δυστυχείς περιστάσεις των παιδικών του χρόνων θα μπορούσαν κάλλιστα να θεωρηθούν και οι αιτίες που ο Γιόχαν Μοστ έγινε μία από τις εξέχουσες μορφές του αναρχικού κινήματος του 19^{ου} αιώνα.

Στα 12 του χρόνια, ο πατέρας του αντέδρασε ενάντια σε έναν ιδιαίτερα βίαιο δάσκαλο και ο μικρός Γιόχαν αποβλήθηκε απ' τις σπουδές του. Τότε αναγκάστηκε να βρει δουλειά. Παιδί ακόμη, εργάστηκε ως μαθητευόμενος σε κάποιον βιβλιοδέτη. Ήταν αναγκασμένος να δένει βιβλία από το πρωί ως το ηλιοβασίλεμα, μια κατάσταση που ο ίδιος αργότερα την περιέγραψε ως «σκλαβιά». Στα 17 του είχε γίνει τεχνίτης, με δίπλωμα, επάνω στο αντικείμενό του και έβγαλε τον εαυτό του στην αγορά εργασίας: από το 1863 ως το 1868 δούλεψε σε 50 πόλεις, σε 6 διαφορετικές χώρες! Ο ίδιος απέδιδε αυτές τις αντιξοότητες, στην εύρεση εργασίας, στην εμφάνισή του. Στη Βιέννη απολύθηκε και μπήκε στη «μαύρη λίστα» γιατί προχώρησε σε απεργία. Έμαθε να κάνει κάποια ξύλινα κουτιά καθημερινής χρήσης τα οποία πουλούσε στους δρόμους, μέχρι η αστυνομία να τον σταματήσει γιατί δεν είχε άδεια.

Ο Μοστ ασπάζεται και υπηρετεί τα ιδανικά του σοσιαλισμού



Στα τέλη της δεκαετίας του 1860 ο Μοστ είχε γείρει προς τον σοσιαλισμό, ο οποίος ήταν ευρύτατα διαδεδομένος σε Γερμανία και Αυστρία. Το 1868 είχε γίνει ένας πολύ σημαντικός σοσιαλιστής ρήτορας της Βιέννης. Ήταν υποστηρικτής του «επαναστατικού σοσιαλισμού» όπως τον είχε ορίσει ο Βίλχελμ Λίμπνεχτ σε μια ομιλία του το 1869: «Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός της υπάρχουσας κατάστασης. Ο σοσιαλισμός πρέπει να ανατρέψει την υπάρχουσα κατάσταση». Αυτό θα αλλάξει βέβαια στην πορεία για τον Λίμπνεχτ, όπως θα δούμε παρακάτω.

Το 1873 ο Μοστ έγραψε μια περίληψη του *Κεφαλαίου*, του Μαρξ. Μετά από αίτημα του Λίμπνεχτ (του πατέρα του εμβληματικού Καρλ Λίμπνεχτ που δολοφονήθηκε το 1919), οι Μαρξ-Ένγκελς έκαναν κάποιες διορθώσεις και μια δεύτερη έκδοση έκανε την εμφάνισή της το 1876. Ο Μοστ αυτά τα χρόνια δούλευε ως συντάκτης σε διάφορες σοσιαλιστικές εφημερίδες, στη Γερμανία και την Αυστρία. Αυτές οι εφημερίδες δέχονταν συστηματική πίεση και καταστολή από τις αρχές. Το 1874 ο Μοστ εκλέχτηκε βουλευτής με τους Σοσιαλδημοκράτες στη Γερμανική Βουλή, θέση την οποία θα κατείχε ως το 1878.

Η απόκλιση και η οριστική ρήξη με τους Σοσιαλδημοκράτες

Ο Μοστ συνελήφθη επανειλημμένα για τις επιθέσεις που εξαπέλυε ενάντια στον πατριωτισμό, τον θρησκευτικό πουριτανισμό και την θρησκεία. Μία από τις συλλήψεις του έγινε μετά την εκλογή του στο Ράιχσταγκ, τον Απρίλη του 1874, για μία ομιλία του για τη σφαγή των Κομμουνάρων τρία χρόνια πριν. Παράλληλα εγκωμίαζε την τρομοκρατία με πεζό λόγο και με τραγούδια όπως έκανε στην «μουσική συλλογή του Πολεταριάτου» (*Proletarier-Liederbuch*). Η συλλογή αυτή εμφανίστηκε και στην αγγλική γλώσσα το Σεπτέμβριο του 1883.

Μετά από τις υποκινήσεις του για τη χρήση βίαιης δράσης, συμπεριλαμβανομένων και των βομβών, ως αναγκαίο μέσο για την επίτευξη της επαναστατικής ανατροπής, ο Μοστ εξορίστηκε από τη χώρα. Έκανε ένα πέρασμα από την Γαλλία κι αφού εξορίστηκε και από εκεί, έφτασε στην Αγγλία. Στην Αγγλία συνδέθηκε με γάλλους Μπλανκιστές και ομοεθνείς του, αλλά και με ντόπιους Αναρχικούς.



Στις 3 ή 4 Ιανουαρίου του 1879 βγήκε στην κυκλοφορία η εφημερίδα *Ελευθερία* (Freiheit) της οποίας εκδότης ήταν ο ίδιος. Στην αρχή η εφημερίδα ήταν σε πλήρη συμφωνία με τις αρχές του (διαλυμένου στην ουσία) Σοσιαλιστικού Κόμματος. Σύντομα η *Ελευθερία* έγινε, με την εμφάνισή της, μια εξεγερτική, καθαυτή, πράξη ενάντια στην πειθαρχία που απαιτείται από τα μέλη του ένα πολιτικό κόμμα. Δύο μήνες μετά την κυκλοφορία της εφημερίδας ο Βίλχελμ Λίμπνεχτ από το βήμα του Ράιχσταγκ διεμήνυσε πως «πολλά από τα σημαίνοντα μέλη του κόμματος αποδοκιμάζουν την ίδρυση της *Freiheit*». Και στην ίδια ομιλία τόνισε πως το κόμμα του είναι πιστό στους νόμους και είναι πλήρως ρεφορμιστικό.

Πεπεισμένος, από την εμπειρία του, για τη ματαιοπονία του κοινοβουλευτισμού ο Μοστ άρχισε να ασπάζεται και να διαδίδει τα ιδανικά του Αναρχισμού. Αυτό οδήγησε στη διαγραφή του από το κόμμα των Σοσιαδημοκρατών το 1880. Τον Ιούνιο του 1881 μέσα από τις σελίδες της *Ελευθερίας* εκφράζει την ευχαρίστησή του για την εκτέλεση του Αυτοκράτορα της Ρωσίας, Αλέξανδρου του 2^{ου}, υποστηρίζοντας παρόμοιες δράσεις. Αυτό επέφερε την φυλάκισή του από τις αγγλικές αρχές για ενάμιση χρόνο. Αυτό ήταν ένα στιγμιότυπο που θα έκανε τον Γιόχαν Μοστ τόσο περιβόητο, αφού είχε προκληθεί τεράστιος ντόρος από το δημοσίευσμά του, στην Αγγλία και όχι μόνο.

Ο Αναρχικός Γιόχαν Μοστ μεταναστεύει στις ΗΠΑ

Με την αποφυλάκισή του, το 1882, μεταναστεύει για τις ΗΠΑ. Εκεί «ονομάζεται» Τζον Μοστ. Δεν αφήνει, σε καμία περίπτωση, πίσω τα πιστεύω του. Συνεχίζει να εκδίδει την *Ελευθερία* και παράλληλα, στα πρώτα του βήματα, ξεκινάει την προπαγάνδα μεταξύ των άλλων Γερμανών μεταναστών, εργατών. Η *Ελευθερία* έγινε το «Διεθνές Όργανο των Γερμανόφωνων Αναρχικών», με τα άρθρα του να κινούνται ανάμεσα στην ατομική τρομοκρατία και την κατασκευή εκρηκτικών. Να σημειώσουμε πως η εφημερίδα κυκλοφορούσε και στις γερμανόφωνες χώρες της Ευρώπης, με ειδικά έξτρα φύλλα για την κατάσταση σε Γερμανία και Αυστρία. Έτσι, τα γραπτά του Μοστ είχαν μεγάλη επιρροή και στην Ευρώπη.

Στις ΗΠΑ συνδέθηκε και με πολλές εξέχουσες μορφές του εργατικού και αρκετά μεγάλου Αναρχικού κινήματος. Ήταν, φαίνεται, αυτός ο οποίος βρέθηκε πίσω από την ίδρυση της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων (International Working People's Association, IWPA) ή Μαύρης Διεθνούς όπως την είχαν ονομάσει. Το 1885 η IWPA απαριθμούσε γύρω στις 80 ομάδες και εφτά με οχτώ χιλιάδες μέλη. Το όνομά του, επίσης, βρίσκεται στην υπογραφή του **Μανιφέστου** της τοπικής οργάνωσης του Πίτσμπουργκ, μαζί με τον Άλμπερτ Πάρσονς και τον Όγκουστ Σπάλς, μετέπειτα (1886) μάρτυρες του Χέιμάρκετ. Σίγουρα θα συνδέθηκε με κάποιο τρόπο και με τις μετέπειτα ομιλίες της **Λούσι Πάρσονς** πάνω στα γεγονότα του Χέιμάρκετ.



Ο Μοστ κοινωνικοποιεί τον τερρορισμό

Εκείνη την εποχή η τσαρική Ρωσία «μαστίζονταν» από τις δυναμικές ενέργειες των τερροριστικών ομάδων. Ο Μοστ συχνά αναφέρονταν στις δράσεις αυτές και στη σημασία τους για την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος. Οι αναφορές σε ομιλίες και την εφημερίδα του δεν του έφταναν. Έβλεπε πως υπήρχε έλλειψη σε αυτό τον τομέα στις ΗΠΑ και αποφάσισε να «γεμίσει το κενό». Έτσι στα 1884 κρυφά από όλους, ακόμα και από τους συντρόφους του, πήγε για δουλειά σε ένα εργοστάσιο του Τζέρσεϊ το οποίο ασχολούνταν με την κατασκευή εκρηκτικών. Εκεί έμαθε πως γίνεται η παραγωγή δυναμίτη και άλλων εκρηκτικών, ενώ παράλληλα απαλλοτριώνει και κάποιες ποσότητες απ' αυτά που παρήγαγε με σκοπό (όπως αναφέρεται σε μία από τις πηγές) να τα στείλει για χρήση στην Ευρώπη.

Αυτή του την εμπειρία αποφάσισε να την «κοινωνικοποιήσει». Το έκανε με τη μορφή ενός εγχειριδίου για την κατασκευή εκρηκτικών. Σε μια παραλλαγή των Μαρξ-Ένγκελς, ο Μοστ έδωσε στο εγχειρίδιό του τον τίτλο «Η επιστήμη του Επαναστατικού Πολέμου» (*Revolutionare Kriegswissenschaft*). Δεν αναφερόταν απλά στην παραγωγή και τοποθέτηση εκρηκτικών, αλλά είχε επίσης μεθόδους και οδηγίες για απαλλοτριώσεις και άλλες παράνομες ενέργειες. Ένα μικρό μέρος από το εγχειρίδιο αυτό θα εμφανιστεί στο όργανο των Αναρχικών του Σικάγο, την εφημερίδα *The Alarm* (εκτός από τη δική του *Ελευθερία*) το 1885 και θα γίνει μετέπειτα στοιχείο για τη δίκη του Χέιμάρκετ. Το 1886, μία εβδομάδα πριν τα γεγονότα του Χέιμάρκετ, ο Μοστ κάνει μια ομιλία στο Νιου Τζέρσεϊ και με κρατική εντολή συλλαμβάνεται και παίρνει τον δρόμο για τη φυλακή. Το 1887 φυλακίζεται και πάλι για την προτροπή του σε βίαιες ενέργειες.



Η επαφή της Γκόλντμαν με τον Μοστ: μια παραγμένη πορεία

Το 1889 έρχεται σε επαφή μαζί του μια νεαρή εβραία μετανάστρια από τη Ρωσία. Πήγε για να ακούσει μια ομιλία του πάνω στον Αναρχισμό και έγινε η μετέπειτα πασίγνωστη Αναρχική, Έμμα Γκόλντμαν. Περιγράφει η ίδια «*Η πρώτη εντύπωση που μου άφησε ο Μοστ ήταν αυτή της αποστροφής. Ήταν μετρίου αναστήματος με μεγάλο κεφάλι και θαμνώδη γκρίζα μαλλιά. Το πρόσωπό του όμως ήταν παραμορφωμένο στο αριστερό σαγόνι. Μόνο τα μάτια του ήταν καθησυχαστικά ήταν μπλε και συμπαθητικά*». Σύντομα είχαν μια στενή σχέση. «*Με πήρε με μια άμαξα στο Grand Central. Στη διαδρομή με πλησίασε. Με διαπέρασε κάτι περίεργο. Ήταν μια άπειρη τρυφερότητα για τον μεγάλο άνδρα-παιδί που κάθονταν δίπλα μου. Όπως καθόταν εκεί, μου έμοιαζε με ένα στιβαρό δέντρο, γερμένο από τον άνεμο και την καταιγίδα, που έκανε μια τελευταία προσπάθεια να τεντωθεί προς τον ήλιο. Ο μαχητής δίπλα μου τα είχε δώσει όλα για την Υπόθεση. Αλλά ποιος τα είχε δώσει όλα γι' αυτόν; Ήταν πεινασμένος για στοργή και κατανόηση. Θα ήθελα να του δώσω και τα δύο*». Ο Μοστ λοιπόν έγινε ο δάσκαλός της.

Οι διδασκαλίες του Μοστ, θα μπορούσαμε να πούμε, πως ενέπνευσαν και τον σύντροφο της Γκόλντμαν, τον Αλεξάντερ Μπέργκμαν, να κάνει την απόπειρα δολοφονίας του μεγαλοβιομήχανου Χένρι Κλέι Φρικ (Henry Clay Frick) το 1892. Η απόπειρα αυτή έγινε ως αντίποινα στη δολοφονία εννέα μεταλλεργατών από τα τσιράκια του Φρικ. Γι' αυτή την ενέργεια έκατσε στη φυλακή δεκατέσσερα χρόνια. Αυτή η ενέργεια βρήκε όμως έναν αναπάντεχο κριτή: τον Γιόχαν Μοστ. Επέκρινε μέσω της *Freiheit* τόσο τον Μπέργκμαν, όσο και την Γκόλντμαν, υπαινισσόμενος πως αυτή η ενέργεια σχεδιάστηκε για να κάνει πιο συμπαθή τον Φρικ. Μία βιογράφος της Γκόλντμαν, η Alice Wexler υποστηρίζει πως αυτή η κριτική του Μοστ επήλθε από τη ζήλια του Μπέργκμαν. Η Γκόλντμαν οργισμένα ζήτησε αποδείξεις για τους υπαινιγμούς του Μοστ. Αφού ο Μοστ δεν απάντησε, η Γκόλντμαν πέρασε σε άλλο επίπεδο και τον μαστίγωσε δημοσίως στο πρόσωπο για να τον προσβάλει. Αργότερα θα παραδεχτεί πως «στην ηλικία των 23, αυτό έγινε χωρίς λόγο». Το ρήγμα όμως ανάμεσα στον «δάσκαλο» και την Γκόλντμαν ήταν δεδομένο.

Τα τελευταία μοναχικά χρόνια

Την εφημερίδα του δεν την παράτησε πάντως. Τη δεκαετία του 1900 η *Ελευθερία* είχε γίνει περισσότερο υπόθεση ενός ανθρώπου. Πολλοί από τους πρώην συντρόφους του είχαν ιδιωτεύσει και παρατήρησε την Υπόθεση στην οποία ο Μοστ παρέμεινε αφοσιωμένος. Επίσης, τον κατηγορούσαν πως είχε εξουσιαστικές τάσεις απέναντί τους,

κάτι που ο ίδιος αρνούνταν. Κάπως έτσι συνέχισε έναν πιο μοναχικό δρόμο πολιτικά και υπήρξε μια δυσκολία στην εύρεση πόρων για την έκδοση της εφημερίδας. Για να βρίσκει αυτούς τους πόρους όργωνε τις ΗΠΑ δίνοντας διαλέξεις και ομιλίες, κάτι που ήταν το χαρακτηριστικό του: ο Μοστ ήταν ένας πραγματικά φλογερός ρήτορας.



Το 1902 φυλακίζεται και πάλι (για δύο μήνες) για την υποστήριξή του στη δολοφονία του προέδρου των ΗΠΑ Γουίλιαμ Μακ Κίνλεϊ, από τον αναρχικό Leon Frank Czolgosz. **Ο Μοστ πέθανε στις 17 Μάρτη 1906**, στο δρόμο για μια ομιλία του, στο Τσιτσινάτι του Οχάιο.

Ένα μικρό σχόλιο για αυτή την εμβληματική μορφή

Όπως περιγράφει ο Paul Avrich «Ο Γιόχαν Μοστ ήταν ο πιο δυσφημισμένος κοινωνικός αγωνιστής της εποχής του». Πολλοί ριζοσπάστες του τότε αν και δεν συμφωνούσαν μαζί του, τον σέβονταν για την αφοσίωσή του. Αποδέχονταν πως ήταν ένας πραγματικός αγκιτάτορας που αγαπούσε τον εργάτη, που η αφοβία και η πίστη του στην ταξική επανάσταση τον έκανε να αγνοεί τις συνεχείς διώξεις και να εμπνέει τους καταπιεσμένους. Για τους κρατικούς αξιωματούχους, τους μπάτσους και τον Τύπο παρέμενε ένας παρανοϊκός μετανάστης που απειλούσε να καταστρέψει όλη την κοινωνική τάξη, μέχρι να κατασταλεί και να τον περιορίσουν σε κανένα μπουντρούμι. Απ' αυτά που μας λέει ο Jay Fox μπορούμε να καταλάβουμε γιατί είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστος στο ευρύ κοινό, αλλά και μέσα στο Αναρχικό κίνημα: *«ποτέ δεν επιδίωξε την αναγνωρισιμότητα. Μάλιστα την απεχθάνονταν. (...) Κάθε ποινή φυλάκισης, αντί να τον καταβάλει και να τον καθυποτάξει, πρόσθετε καύσιμα στη φωτιά αυτής της επαναστατικής ιδιοφυΐας. (...) Η αλήθεια πάντα υπήρξε αντιδημοφιλής. Γι' αυτόν η αλήθεια ήταν η μεγαλύτερη αξία απ' όλο τον πλούτο και το χρυσάφι του κόσμου.»*

Πηγές:

<http://www.katesharpleylibrary.net/b2rc4z>

http://dwardmac.pitzer.edu/Anarchist_Archives/bright/most/mostbiosketch.html

<http://www.ditext.com/nomad/most.html>

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/USAmost.htm>

https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Most

<http://recollectionbooks.com/bleed/Encyclopedia/MostJohann.htm>

<http://www.chicagohs.org/dramas/act1/bombTalking/bombTalking.htm>